

METODOLOŠKO POJASNILO

PRIHODI IN PRENOČITVE TURISTOV

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Prihodi in prenočitve turistov, Slovenija, mesečno (Prva objava)
- Prihodi in prenočitve turistov, podrobni podatki, Slovenija, mesečno (Elektronska objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravili: Teja Zupančič, Apolonija Oblak Flander

Zadnjič osveženo: 12. 11. 2019

1. NAMEN

Namen objavljanja podatkov je spremljanje turistične dejavnosti. Na podlagi izsledkov statističnega raziskovanja objavljamo temeljne kazalnike o razvitosti slovenskega turizma, ki jih uporabljamo za analiziranje turistične dejavnosti v Sloveniji.

Ključne statistike so:

- število in indeksi prihodov in prenočitev turistov (domačih in tujih) po skupinah nastanitvenih obratov;
- število nedeljivih enot, število ležišč (stalnih in skupaj) po skupinah nastanitvenih obratov;
- število in indeksi prihodov in prenočitev turistov (domačih in tujih) po vrstah turističnih občin;
- število nedeljivih enot, število ležišč (stalnih in skupaj) po vrstah turističnih občin;
- število in indeksi prihodov in prenočitev turistov po državah;
- število prihodov in prenočitev turistov (domačih in tujih) po občinah;
- število prihodov in prenočitev turistov po vrstah turističnih občin in skupinah nastanitvenih obratov, prikazano po državah;
- število prihodov in prenočitev turistov (domačih in tujih) po skupinah nastanitvenih obratov, prikazano po statističnih regijah;
- število prihodov in prenočitev turistov (domačih in tujih) po skupinah nastanitvenih obratov in vrstah turističnih občin;
- delež prihodov in prenočitev turistov (domačih in tujih) ter delež prenočitev v hotelih in podobnih nastanitvenih obratih po statističnih regijah;
- povprečna doba bivanja turistov (domačih in tujih) po statističnih regijah;
- stopnja neto zasedenosti nedeljivih enot in stalnih ležišč po statističnih regijah;
- delež prihodov in prenočitev turistov (domačih in tujih) ter delež prenočitev v hotelih in podobnih nastanitvenih obratih po vrstah turističnih občin;
- povprečna doba bivanja turistov (domačih in tujih) po vrstah turističnih občin;
- stopnja neto zasedenosti nedeljivih enot in stalnih ležišč po vrstah turističnih občin.

2. PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o evropski statistiki turizma, št. 692/2011 (CELEX: 32011R0692)
- Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16)
- Pravilnik o prijavi in odjavi gostov (Uradni list RS, št. 75/16)

Podatki so mednarodno primerljivi in so del evropske statistike.

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je nastanitveni obrat ter prihod in prenočitev turista.

Nastanitveni obrati so prikazani po skupinah nastanitvenih obratov in po vrstah turističnih občin.

Prihodi in prenočitve turistov so prikazani po skupinah nastanitvenih obratov, po vrstah turističnih občin, po občinah, po statističnih regijah in po državi prebivališča turista. Na podlagi teh podatkov pa so izračunani tudi izbrani turistični kazalniki.

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

V raziskovanje so zajeti gostinski in drugi obrati za nastanitev turistov. V Sloveniji je bil 1. decembra 2017 vzpostavljen enoten register vseh (turističnih) nastanitvenih obratov, imenovan Register nastanitvenih obratov (RNO), ki ga upravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPES).

To pomeni, da ima Statistični urad Republike Slovenije (SURS) pri raziskovanju mesečne nastanitvene statistike na voljo ustrezne administrativne vire, ki omogočajo popolno in sprotno zajetje vseh nastanitvenih obratov.

Gre za popoln zajem enot v opazovanje: v statistično raziskovanje so zajeti vsi nastanitveni obrati, ki delujejo po [Zakonu o gostinstvu \(ZGos\)](#) in so vpisani v Register nastanitvenih obratov. V register so vpisani hoteli, moteli, penziji, prenočišča, gostišča, hotelska in apartmajska naselja, planinski in drugi domovi ter kampi, prostori za goste pri sobodajalcih, kmetije, ki gostom nudijo nastanitev, in marine.

V raziskovanju so zajeti vsi prihodi in prenočitve domačih in tujih turistov, ki se ob prihodu registrirajo v nastanitvenem obratu. Izvajalci nastanitvene dejavnosti oziroma gostitelji te podatke sporočajo prek sistema za elektronsko sporočanje podatkov, eTurizem, ki ga prav tako upravlja AJPES.

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Statistični urad Republike Slovenije pridobi podatke za raziskovanje »Prihodi in prenočitve turistov« (TU/M) iz dveh virov: podatke o nastanitvenih obratih in izvajalcih nastanitvene dejavnosti iz RNO, podatke o prihodih in prenočitvah turistov ter o razpoložljivosti in zasedenosti nastanitvenih zmogljivosti pa prek sistema eTurizem. Izvajalci nastanitvene dejavnosti oziroma gostitelji dnevno sporočajo podatke o turistih (gostih) in njihovih prenočitvah, in sicer najpozneje 12 ur po prihodu turista. Podatke o obratovanju, prodanih nedeljivih enotah, številu dni, ko je bil nastanitveni obrat odprt, in podatke o številu ležišč sporočajo nastanitveni obrati mesečno za pretekli mesec (prav tako prek sistema eTurizem).

6. DEFINICIJE

Turizem je splet dejavnosti oseb, ki potujejo in bivajo v kraju zunaj svojega običajnega okolja zaradi preživljanja prostega časa, sprostitve, poslov ali iz drugih razlogov, in sicer najmanj en dan (z najmanj eno prenočitvijo), vendar ne več kot eno leto (365 dni) brez prekinitve.

Turist je oseba, ki potuje zaradi preživljanja prostega časa, sprostitve, poslov ali iz drugih razlogov, vendar ne zaradi zaslužka (turist ne prejme plačila, nagrade), in ki prenoči vsaj eno noč (vendar zaporedno ne več kot 365-krat) v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v kraju zunaj svojega običajnega okolja.

Ker turista vpišejo (registrirajo) ob prihodu v vsakem nastanitvenem obratu, v katerem se nastani, se lahko zgodi, da je med svojim bivanjem v kakem kraju/kaki državi registriran tudi večkrat. Zato prikazujemo podatke o številu prihodov turistov.

Domači turist je oseba s stalnim bivališčem v Sloveniji, ki zaradi preživljanja prostega časa, sprostitve, poslov ali iz drugih razlogov začasno prebiva v kakem drugem kraju v Sloveniji in ki vsaj enkrat (vsaj eno noč) prenoči v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v tem kraju.

Tuji turist je oseba, ki pride iz tujine in se zaradi preživljanja prostega časa, sprostitve, poslov ali iz drugih razlogov začasno nastani v kakem kraju v Sloveniji in ki vsaj enkrat prenoči (vsaj eno noč) v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v tem kraju. Tujim turistom določamo nacionalno pripadnost po državi prebivališča (pri čemer izhajamo iz predpostavke, da je država prebivališča enaka državi državljanstva, ki je bila zabeležena ob prijavi turista v nastanitvenem obratu).

Prihodi turistov v nastanitveni obrat so opredeljeni s številom oseb, ki prispejo v nastanitveni obrat in se tam prijavijo. Upoštevajo se vse osebe ne glede na starost (tudi otroci, za katere so prenočitve brezplačne).

Za prenočitev se šteje vsaka noč, ki jo turist dejansko preživi v nastanitvenem obratu (prespi ali se tam le zadržuje), in tudi noč, ko je tam le prijavljen (njegova fizična navzočnost ni nujna).

Indeks prihodov turistov meri dinamiko prihodov domačih in tujih turistov. Na mesečni ravni objavljamo indekse s premično osnovo ali periodične indekse (mesec glede na isti mesec prejšnjega leta, vsoto mesecev leta glede na vsoto istih mesecev prejšnjega leta).

Indeks prenočitev turistov meri dinamiko prenočitev domačih in tujih turistov. Na mesečni ravni objavljamo indekse s premično osnovo ali periodične indekse (mesec glede na isti mesec prejšnjega leta, vsoto mesecev leta glede na vsoto istih mesecev prejšnjega leta).

Povprečna doba bivanja turista v nastanitvenem obratu se izračunava kot koeficient med številom prenočitev in številom prihodov turistov:

$$\frac{\text{število prenočitev}}{\text{število prihodov}}$$

Register nastanitvenih obratov (RNO) je javna zbirka podatkov o nastanitvenih obratih. V RNO se morajo prijaviti vsi izvajalci nastanitvene dejavnosti (to so vsi gostinci, sobodajalci, kmetje in upravljavci marin, ki nudijo gostom nastanitev v nastanitvenih obratih in so vpisani v Poslovni register Slovenije). RNO upravlja AJPES.

eTurizem je sistem za sporočanje podatkov o turistih in njihovih prenočitvah za namene vodenja evidence gostov, spremljanja obračuna turistične takse ter za sporočanje podatkov za statistične namene.

Nastanitvene zmogljivosti izražamo s številom sob in ležišč, ki so na voljo turistom v posameznih mesecih. Pri ležiščih upoštevamo stalna in pomožna ležišča.

Nastanitvene zmogljivosti se na letni ravni prikazujejo kot seštevek največjega števila ležišč, ki so bila v posamezni enoti turistom na voljo celo leto.

Podatek **število nedeljivih enot** je število razpoložljivih (nedeljivih) enot, ki se oddajajo v nastanitvenem obratu. Enota pomeni v tej zvezi nedeljivo najemno celoto (to pomeni, da se oddaja v celoti). Za eno (nedeljivo) enoto se štejejo: soba, apartma, kočica, bungalov, hiša, prostor ali prostor za kempiranje, privez za plovila.

Stalna ležišča so tista, ki so redno pripravljena za oddajanje turistom. Med stalna ležišča štejemo tudi skupna ležišča v planinskih domovih in kočah.

Pomožna ležišča so ležišča, ki so namenjena le za povečanje udobja gostov (kavči, divani ipd.), in preostala dodatna ležišča, s katerimi se dopolnjujejo zmogljivosti v sezoni ali na željo turistov.

Stopnja neto zasedenosti ležišč je izražena v odstotkih in se lahko izračunava za vsa ležišča (stalna in pomožna) po naslednji formuli:

$$\frac{\text{število prenočitev} \times 100}{\text{število ležišč} \times \text{število dni}}$$

Stopnja neto zasedenosti nedeljivih enot je izražena v odstotkih in se izračunava po naslednji formuli:

$$\frac{\text{število prenočitev} \times 100}{\text{število nedeljivih enot} \times \text{število dni}}$$

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Gostinski obrati se po vrsti in kakovosti ponudbe razvrščajo v vrste in kategorije. Gostinski nastanitveni obrati so po Zakonu o gostinstvu (Uradni list RS, št. 93/07) razporejeni v naslednje **vrste gostinskih nastanitvenih obratov**: hoteli, moteli, penzioni, prenočišča, gostišča, hotelska in apartmajska naselja, planinski in drugi domovi in kampi. Gostinsko dejavnost pa lahko opravljajo tudi sobodajalci in kmetje ter tudi fizične osebe, če izpolnjujejo pogoje, določene v prej omenjenem zakonu.

Po Pravilniku o kategorizaciji nastanitvenih obratov (Uradni list RS, št. 22/18) so **nastanitveni obrati razvrščeni v naslednje skupine**: hoteli, moteli, penzioni in gostišča, kampi, apartmaji (počitniška stanovanja in počitniške hiše), sobe, kmetije z nastanitvijo in marine. Vse naštetje vrste nastanitvenih obratov morajo biti po prej navedenem pravilniku kategorizirane; njihova kategorija, za katero izpolnjujejo vse predpisane pogoje, je označena z različnim številom zvezdic ali – pri kmetijah z nastanitvijo – z različnim številom jabolok; število zvezdic ali jabolok izraža stopnjo kakovosti ponudbe.

Poleg podatkov o naštetih nastanitvenih obratih, za katere je obvezna kategorizacija, zbiramo tudi podatke o nastanitvenih obratih, ki se ne razvrščajo v kategorije po prej omenjenem pravilniku; taki obrati so mladinski hoteli, planinski domovi, delavski počitniški domovi in apartmaji, otroški in mladinski počitniški domovi, drugi nastanitveni obrati in začasne nastanitvene zmogljivosti (zmogljivosti študentskih domov in internatov, ki so med počitnicami na voljo turistom).

Skupine nastanitvenih obratov. Nastanitvene obrate razvrščamo v naslednje skupine:

- hoteli in podobni obrati:
 - hoteli,
 - moteli,
 - penzioni,
 - gostišča,
 - prenočišča;
- kampi;
- drugi nastanitveni obrati:
 - apartmajska naselja,
 - turistične kmetije z nastanitvijo,
 - mladinska prenočišča,
 - zasebne sobe, apartmaji in hiše,
 - planinski domovi in kočje,
 - počitniški domovi,
 - drugi nastanitveni obrati,
 - začasne nastanitvene zmogljivosti in marine.

Mladinski hoteli so kot vrsta nastanitvenega obrata uvrščeni v klasifikacijo vrst nastanitvenih obratov od leta 2010, v obdobju 2008–2009 so bili razvrščeni različno (med različne vrste nastanitvenih obratov): med prenočišča, zasebne sobe, apartmaje in hiše ali med otroške in mladinske počitniške domove.

Vrste turističnih občin. Občine razvrščamo glede na uporabljena statistična merila v naslednje skupine:

- *zdraviliške občine* (to so občine, v katerih so zdraviliškoturistična središča, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje, da pridobijo status državno verificiranega zdravilišča in se vključijo v javno zdravstveno mrežo Slovenije);
- *gorske občine* (občine, ki so pretežno v območju alpskih gorstev, Julijskih Alp, Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank ali na območju Pohorja);
- *obmorske občine* (to so občine vzdolž morske obale);
- *glavno mesto (Slovenije), Ljubljana*;
- *mestne občine*;
- *druge občine* (to so preostale občine, ki jih ne moremo uvrstiti v nobeno izmed prej navedenih skupin).

Ker je nekatere občine mogoče razvrstiti v več prej navedenih kategorij, smo pri razvrstitvi morali upoštevati nekaj izjem. Natančna razvrstitev turističnih občin je prikazana na spletnih straneh Statističnega urada RS (Klasje – Klasifikacija: [eTUR_VrsteOBCIN – Vrste turističnih občin za nastanitveno statistiko](#)).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

STATISTIČNO UREJANJE PODATKOV

Podatke statistično uredimo s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov uporabimo metodo logičnega vstavljanja, metodo notranjega darovalca in metodo zgodovinskih vrednosti.

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

7.3 DRUGA POJASNILA

Podatka, s katerim bi lahko razkrili identiteto poročevalske enote, ne objavimo, na njegovo mesto (npr. v tabeli) pa vpišemo znamenje »z« (pravimo, da ga zaradi zaščite poročevalske enote zakrijemo).

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Mesečno:

- Podatkovna baza SiStat: Ekonomsko področje – [Turizem](#) – Nastanitvena statistika, mesečni podatki. Objavljajo se absolutni podatki in deleži.
- Prva objava (Turizem, Nastanitve turistov): Prihodi in prenočitve turistov, Slovenija, mesečno. Objavljajo se absolutni podatki, deleži in indeksi.
- Elektronska objava (Turizem, Nastanitve turistov): Prihodi in prenočitve turistov, podrobni podatki, Slovenija. Objavljajo se absolutni podatki, deleži in indeksi.

Letno:

- Podatkovna baza SiStat: Ekonomsko področje – [Turizem](#) – Nastanitvena statistika, letni podatki. Objavljajo se absolutni podatki in deleži.
- Elektronska objava (Turizem, Nastanitve turistov): Prihodi in prenočitve turistov, podrobni podatki, Slovenija, januar–december (leto). Objavljajo se absolutni podatki, deleži in indeksi.
- Statøpis.

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Revidiranje podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo podatke najpozneje konec tekočega meseca (zadnji delovni dan) za pretekli mesec v elektronski objavi, imenovani Prva objava. Objavimo podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, ne dosegajo pa kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnim zajemom podatkov. Podatke revidiramo, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in ker so zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, objavljeni na podlagi nepopolnega zajema podatkov kot manj natančni.

Končne mesečne podatke o nastanitvenih zmogljivostih in turističnem prometu objavimo v podatkovni bazi SiStat na spletni strani Statističnega urada RS v elektronski objavi, imenovani Elektronska objava, in sicer 55 dni po referenčnem mesecu. Ti podatki temeljijo na popolnejšem zajemu podatkov o pojavu in na analizah; podani so v absolutnih številih, deležih in indeksih.

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

Prvi prelom v časovni vrsti je nastal v 2008, in sicer zaradi prve spremembe v metodologiji tega statističnega raziskovanja. Poglavitne razlike med prejšnjo in novo metodologijo so bile naslednje: uvedba drugačnega načina priprave okvira opazovanih enot; uvedba vstavljanja podatkov za enote, ki podatkov ne sporočijo pravočasno; uvedba praga zajetja za mesečno sporočanje podatkov. Vpeljan je bil tudi drugačen način objavljanja podatkov.

Podatki, ki se nanašajo na mesece do junija 2010 in ki so bili pripravljene po prejšnji metodologiji, so v podatkovni bazi SiStat zdaj na voljo med zaključenimi časovnimi serijami (Ekonomsko področje – Turizem – Zaključene časovne serije – Nastanitvena statistika – stara metodologija, 1949–2010).

Drugič je bila metodologija tega raziskovanja spremenjena v 2018. Ponovno je bil spremenjen način priprave okvira opazovanih enot (popolno zajetje); ukinjen je bil prag zajetja za mesečno sporočanje podatkov; podatki se zajemajo iz administrativnih virov. Vpeljan je bil tudi drugačen način objavljanja podatkov.

Podatki, ki se nanašajo na mesece do decembra 2017 in ki so bili pripravljene po prejšnji metodologiji, so v podatkovni bazi SiStat zdaj na voljo med zaključenimi časovnimi serijami (Ekonomsko področje – Turizem – Zaključene časovne serije – Nastanitvena statistika, 2008–2017).

Čeprav se statistično raziskovanje Prihodi in prenočitve turistov izvaja od 2018 po novi metodologiji in na podlagi novih podatkovnih virov, je podatke o prihodih in prenočitvah turistov ter turističnih nastanitvenih zmogljivostih za leta od 2018 dalje vseeno mogoče primerjati s podatki za obdobje 2010–2017, ker smo te podatke prav zaradi možnosti primerjave preračunali in na novo ocenili skladno z opisano zadnjo prenovo metodologije raziskovanja, uvedeno v letu 2018 (zajem nastanitvenih obratov je po novem popoln tudi na mesečni ravni). Preračun podatkov za 2017 je bil izveden na mikroravni; za manjkajoči del populacije je bil izveden s postopki vstavljanja podatkov na ravni posameznih enot (nastanitvenih obratov). Ocene za obdobje 2010–2016 pa so bile izvedene na makroravni, in sicer s pomočjo ustreznega modela (agregati na najnižji ravni posameznih domen).

Podatki za leto 2018 in preračunani letni ter mesečni podatki za obdobje 2010–2017 po metodologiji, uvedeni v letu 2018, so na voljo v podatkovni bazi SiStat (Ekonomsko področje – Turizem – Nastanitvena statistika).

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <https://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- Letno poročilo o kakovosti za raziskovanje
- Prihodi in prenočitve turistov (TU/M)

področje: Turizem, podpodročje: Nastanitve turistov

<http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>

- [Metodološko opozorilo](#)
- [Druga gradiva](#)